Any tercer - II.ª Epoca - N.º 67

Dissabte 7 de Febrer 1925

Justícia Social

15 cts.

SETMANARI SOCIALISTA

Redacció: Guardia, 14, pral. - BARCELONA

> Quan serà comprès que el patriotisme consisteix, sobre tot, en fer la pàtria digna?
>
> *GABRIEL ALOMAR*

Serenitat

Quatre homes empresonats varen fer pública temps enrera una instància en la qual justificaven llur petició de llibertat amb una retractació de llurs teories revolucionàries i la solemne prometença de no figurar mai més en cap organització o moviment sindical que portés etiqueta revolucionària.

Voldriem extremar la nostra delicadesa envers aquells que sofreixen persecució i ens fem càrrec dels sentiments que dominen als homes quan en la solitut de la presó es donen compte de llur impotència i poquedat davant de la societat organitzada i prepotent. No hi ha res d'excepcional ni extraordinària en la declaració d'aquests homes i, molts altres, sense fer-ho públic, quan han tastat les amargors del captiveri perden l'agresivitat que abans els caracteritzava i devenen homes prudents i, a vegades, completament extranys a llurs conviccions i activitats anteriors.

Deixant de banda l'impressió que aquest fet pot produir als que exerceixen poder i autoritat, ens creiem en la necessitat de cridar l'atenció dels obrers sobre la dura lliçó que aquest cas entranya. Són molts els homes de tots els camps que abans de deixar madurar en llur magí la idea que vagament apunta com un raig de sol matinal ja senten el desfici de l'acció catastròfica que ha de produir-se per la topada violent d'aquella idea amb les que prevalen i triomfen en el medi social en que vivim. No és aquest un defecte privatiu dels de teories lliberals i avançades, sino que el veiem sovint personificat en gent d'idees conservadores i retardatàries. Es un cas freqüent i molt general de superposició. Són persones irreflexives que avantposent llur temperament i acometivitat a la força moral de les idees i a la virtualitat de les conviccions filles de un raonament serè i de un exàmen objectiu de les coses.

Pels homes d'aquesta mena de temperament ningú és prou radical ni prou revolucionari. Tot ho vèuen amb colors pujats a la llum llampant i fictícia del miracle que ha de produir-se per obra i gràcia de llur imaginació exaltada i malaltiça. Obliden que la societat present, malgrat les inqualificables injustícies que entranya, descansa sobre un fet moral que en un moment de la vida de la humanitat va representar un progrès i una superaació. I quan es troben amb les ales caigudes i la reflexió desperta i descobreixen aquest fet insospitat, llur impetuositat es canvia en defalliment i llur revolucionisme a ultrança devé mansuetut i fins, a voltes, vergonyós servilisme.

No volguem pas depreciar aquestes saludables lliçons que l'història contemporània ens ofereix amb remarcable freqüència. Les nostres idees han d'ésser fruit de la meditació més profunda i de l'estudi sincer i desapasionat de les causes que les justifiquen. Exigim als nostres aquesta rectitud moral, aquesta harmonia entre llur acció i llur pensament. Una idea alta i pura no us farà fràgils ni blincadissos. Una idea ben fonamentada no està a mercè de les circumstàncies. L'accidentalitat del triomf, el frenesí de l'imposició, la superstició de la violència, el culte de l'audàcia i la irresponsabilitat de la paraula i l'acció han fet creure a molts en l'eficàcia d'idees i doctrines que llurs adeptes eren els primers en ignorar. No oblidem que el que està en possessió de una idea i viu de la seva llum té tots els sentits impregnats d'ella i la fa trascendir fins involuntàriament amb la sola vitalitat del seu organisme. I l'home convençut, l'home il·luminat, l'home reflexiu, ni conspira per sistema, ni es retracta quan la sort li és adversa.

Sigui la serenitat i la fermesa la nostra eterna guia!

Com podeu ajudar eficaçment a la nostra obra:

I Suscrivint-vos a JUSTICIA SOCIAL pel termini més llarg possible. Aixi simplifiqueu la nostra feina administrativa i ens aporteu quantitats en el moment que ens són més necessaries.

II Exigint que al quiosc o lloc de venda de periòdics on tingueu costum de comprar-ne tingui JUSTICIA SOCIAL puntualment cada dissabte. El nostre periòdic es publica amb regularitat absoluta.

III Interessant-vos per a que els venedors fixos exposin JUSTICIA SOCIAL en lloc ben visible, i demanant el nostre periòdic als venedors ambulants.

IV Comprant setmanalment uns quants números i revenent-los entre els vostres amics i companys de treball, augmentant cada setmana aquesta distribució amb un exemplar més.

V Cercant nous suscriptors.

VI Procurant que les Associacion, entitats, cooperatives, barberies, bars, etc. freqüentats per vosaltres, tinguin sempre JUSTICIA SOCIAL.

VII Remesant els números lleigits, que no volgueu col·leccionar, als vostres amics de fora, recomanant-los l'atenta lectura i suscripció.

VIII Si viviu fora de Barcelona, constituint, amb petits nuclis d'amics, «Comitès propagadors» de l'ideari de JUSTICIA SOCIAL per a fomentar la seva difusió.

IX Organitzant entre els vostres companys suscripcions per ajudar a l'obra de JUSTICIA SOCIAL i remesant-nos mensualment les quantitats recaptades, i

X Cooperant periodicament a la suscripció oberta per a ajudar JUSTICIA SOCIAL en la mesura, gran o xica, de les vostres possibilitats. Penseu que moltes aportacions modestes poden sumar una gran quantitat.

DIVULGACIÓ DE DOCTRINA

SOCIALISME CIENTÍFIC

Diversos són els sistemes socialistes i comunistes en distintes èpoques inventats: els de Sismondi, P. J. Proudhon, Saint-Simón, Fourier i Owen són els més coneguts.

Seria tasca llarga donar una idea, per ràpida que fos, de cada una d'aquestes teories, així com dels errors en que es basen. Totes elles, està clar, són teories utòpiques, nascudes en èpoques en les quals la lluita entre el proletariat i la burgesia estava poc desenrotllada, per qual raó prescindeixen de l'organització obrera i inventen lleis socials i fantàstiques, que han de posar-se en pràctica a força de propagar les excel·lències de la projectada societat. Deixem, doncs, aquests sistemes caducs i estudiem el del Socialisme científic.

Karl Marx i Frederic Engels foren encarregats, en nom dels comunistes reunits en un Congrès cel·lebrat a Londres l'any 1847, de redactar llur programa teòric i pràctic, i cumpliren llur comès amb la publicació del *Manifest del Partit Comunista*, importantíssim document el qual establí les bases científiques del Socialisme modern, o sigui de l'actual Partit Socialista Obrer. Dit *Manifest* reconcilià els moviments obrer i socialista, els fongué en un sol i, per consegüent, les nostres doctrines de redempció deixàren d'ésser utòpiques per a entrar definitivament en el domini de la ciència.

Com és molt natural, d'allavors ençà les circumstàncies han variat notablement i, per tant, avui no tenen efecte ni resulten exactes algunes de les consideracions que es fan en el mentat document, però, amb tot, els principis generals exposats en el mateix, són encara, en el fons, una veritat enorme, comprobada cada dia més irrefutablement.

Aquells dos eminents sociólegs, amb llur important *Manifest*, donàren als obrers l'antorxa que, des de llavors els il·lumina el camí per arribar a l'emancipació de la humanitat; convertiren en quelcom pràctic i positiu ço que abans havia sigut un bell somni d'alguns filàntrops altruïstes; demostraren, en fí, que el Socialisme era el resultat inevitable del desenrotllo econòmic a travers del qual va passant l'home.

Damunt la pedra angular de la ciència, facilitada per Marx i Engels, la tasca dels moderns socialistes s'ha convertit en cosa molt distinta de la que realitzaven els seus antecessors. Mentre, en efecte, aquests tractaven d'inventar un nou ordre social, aquells es proposen descubrir, dins la mateixa societat moderna, els el·lements materials que els hi són indispensables per a establir la futura societat desitjada. Els socialistes d'avui no esperen que la redempció de la humanitat vingui de dalt. *L'emancipació dels treballadors ha d'ésser obra dels treballadors mateixos*, va dir Marx, i convençuts de la veritat indestructible que enclou aquest magistral pensament, els socialistes, per a ajudar a la classe obrera en la lluita que sosté contra la burgesia, s'han proposat instruïr, educar i organitzar econòmicament i políticament a aquesta classe obrera, a fi que aviat pugui, amb el més poc esforç possible, efectuar per si mateixa la seva pròpia emancipació.

Proletaris de tots els països, uniu-vos! Heu's-aquí les paraules amb les quals acaba el *Manifest comunista* i que assenyalen la sàvia tàctica a emprar pels explotats per a posar fi a llur odiós esclavatge. I aquesta excitació, aquesta frase tan universalment coneguda avui, és la síntesi del contingut del document que ens ocupa, document veritablement històric que, sens dubte, va servir de base per a que després, un dels seus propis autors, Karl Marx, escrivís *El Capital*, l'obra més gran i més profunda que sobre sociologia no ha escrit mai cap ploma i que acabà de donar forma verdaderament científica al Socialisme. No entrarem, per tant, a estudiar i a comentar el repetit *Manifest*: és preferible esplicar les grans teories que el nostre insigne Mestre va exposar en *El Capital* i que no deuen ésser ignorades, no tan sols per cap socialista, sinó que tampoc per ningú que anhel·hi acabar amb l'inícua explotació de l'home per l'home.

I les més importants teories, les que millorment palesen el sentit de la filosofia marxista, són les següents: la del materialisme econòmic, la del valor i la supervalúa, la de la lluita de classes.

Estudiades i compreses aquestes teories, es fa irrebatible el Socialisme, s'arriva a l'absolut convenciment de la veritat i de la importància de les nostres doctrines i es consegueix que tota la classe treballadora s'arredossi baix la roja bandera de les vindicacions socials per a accelerar l'inevitable triomf de la República Social.

R.

LA FINESTRA OBERTA

L'Angel Pestaña acaba de publicar un llibre titulat «Setenta dias en Rusia. Lo que vi» exposant les seves impressions del viatge efectuat a Rússia en ocasió del Congrés de la Internacional Comunista celebrat a Moscou l'any 1920. Entenent, sens dubte, que la Revolució Russa no tenia prous detractors entre el capitalisme internacional, l'Angel Pestaña, després de pensar-s'hi molt—des de l'any 1920 fins el 1925—deu haver cregut que era ara el moment més oportú per portar-hi el seu grà de sorra.

Del contingut revolucionari d'aquest llibre en donarà idea el fet de que el «Diario de Barcelona», entre altres porta-veus no menys autoritzats de la nostra burgesia, el troba molt posat en raó.

Quan un autor parla d'un tema qualsevol amb la passió que en el llibre d'En Pestaña s'endevina darrera dels comentaris voluntariament retinguts, hi ha dret a dubtar inclòs de l'objectivitat en l'exposició de fets. El detall de constituir en base de comentaris actuals, esdeveniments succeits cinc anys enrera en un país en periode de consolidació revolucionària, a qui no es pot exigir per tant, una normalitat de vida pública, i pel qual cada any representa un segle de noves possibilitats, no és una garantia de solvència crítica.

De totes maneres, cal no oblidar que l'home és un animal de costums, i rebutja, per tant, tot allò a lo qual no està habituat. Disculpem, doncs, en aquest punt concret, a l'Angel Pestaña, de la repugnància que li vagi produir aquell sistema

Airet

LA ACCIÓ POLITICA

Són molts els obrers que no tenen altra idea de la política que la que es relaciona amb l'empleu de la papereta electoral. Fòra del acte de les eleccions, ja no concebeixen res més que pugui dependre de la política.

Per això i per haver-los dit que tota política és una acció indigna i perversa i els que hi intervenen són uns traidors i unes males persones, la massa, particularment a Catalunya, ha arrivat a creurer-ho i a mostrar-se francament antipolítica, en la plena convicció que solament conduint-se d'aquesta forma podia ésser resoltament revolucionària.

Però els que han dit a la massa obrera horrors de la política, han tingut bon compte d'amagar-li alguns extrems importants.

En primer lloc, han deixat de dir-li que la política en sí no és ni bona ni mala: que els mals o bons són aquells que la practiquen. Que hi ha hagut polítics honrats en més o menys nombre, en tots els partits, i que per a conduir-se miserablement no cal fer us de la política, doncs no han mancat més de dos i més de quatre que malgrat dir-se antipolítics s'han portat d'una manera infecta. Tot és questió de decència i de honradesa. La persona sincerament honrada continuarà essent-ho, tant si és polític com antipolític. En canvi, el que vulgui fer de la política un negoci, tampoc no donarà grans mostres de honradesa fòra d'ella.

Tampoc no els han dit que la abstenció política dels obrers—sobre tot si aquests estàn organitzats en partit de classe, com ho estàn en tots els països mitjanament civilitzats—és l'obsequi més gran que pugui fer-se a la burgesía, la qual cosa li permet el poder disfrutar còmodament de les representacions populars, perquè aixís no s'extén la idea de fer política de classe i perquè amb la abstenció obrera queden en les millors condicions per a la defença dels interessos seus i dels de la classe.

Que pot desitjar més la burgesia catalana sinó que mentres en tots els països de organització capitalista els obrers disputen pam a pam als seus explotadors el predomini en el camp polític, els nostres obrers, amb l'enlluernament de volguer ésser més revolucionaris que tots, els deixin tranquils i satisfets gaudint dels infinits aventatges que, en els poble de constitució normal, les representacions dels Municipis, de les Diputacions i a Corts els propornen?

Entre aquests aventatges cal citar en primer terme la llegislació, feta amb entera llibertat segons conveniències de la classe paràssita; el que té relació amb els aranzels, afavorint determinats articles en evident perjudici del poble —com per exemple, imposant uns crescuts drets de entrada al blat procedent de l'extranger, perque els bladers puguin vendre el seu al preu que desitgin—el que afecta al deshauci, a l'ensenyança, a la higiene, als impostos i a moltes altres coses.

Tot això s'ha de dir i repetir al poble obrer, per a que sàpiga que no votant o entregant el seu vot als candidats burgesos, no sols no fa la revolució que com a cosa imminent i immediata se li ha promès de tants anys sinó que contribueix a donar més força i més estabilitat als enemics de la classe treballadora.

Nosaltres ens havem fet moltes vegades la següent pregunta: Si l'Ajuntament de Barcelona hagués estat integrat durant els últims trenta anys per una forta minoría socialista-obrera, haurien passat en aquella Casa les coses grosses que durant tant temps tothom ha comentat?

No; puix no hi ha exemple de cap població on hi hagi actuat una tal minoria, de haber ocorregut semblants enormitats, que tots les paguèm prou cares, amb la carència de higiene, donant un elevat percentatge de defuncions per malalties infeccioses, amb una ensenyança cara i primitiva, amb una vida impossible per una llarga serie de impostos i amb una Administració empenyada fins al coll.

Seguiu esperant, doncs, obrers revolucionaris barcelonins, que els representants burgesos del Municipi us duguin la felicitat. Però espereu-vos asseguts!

J. Comaposada

El deure d'aquesta hora

Estem fatalment lligats als grans fets económics, no hem d'oblidar-ho mai, i no ens podrem sustreure a la seva acció fins que l'estructura de l'actual societat capitalista sigui savia i generosament canviada.

El nostre deure ens apareix, doncs, ben clarament assenyalat: Tots els instruments de lluita—sindical, cooperatista, polític—per a la transformació social, han d'ésser posats en joc pel proletariat amb harmònica simultaneitat i independència, sense que l'acció de cap d'ells enfebleixi la dels altres. Abandonar-ne qualsevol, per la idolàtrica submissió als dogmes metafísics, és viure amb funesta inconsciència, fora del món que trepitgem.

CRONICA HEBDOMADARIA

Política internacional

El Govern socialista de Suécia

Vençut per les xacres físiques, el gran home d'estat i conseqüent socialista Hjalmar Branting, ha hagut de deixar la presidència del Govern socialista de Suècia. Al seu lloc s'hi ha posat el que desempenyava la cartera de Finances, el camarada F. V. Thorsson, el qual ja havia sigut designat pel Partit socialista suec per a la Presidència del Consell, en el cas que el vell Branting s'hagués negat a constituir govern.

Es aquest el tercer ministeri socialista que s'ha constituit a Suècia baix la presidència de Branting. Convé consignar que Suècia ha sigut el primer país d'Europa a on s'ha constituit un govern purament socialista i que Branting ha tingut l'honor de presidir-lo. Fou en març de 1920, quan per divergències nascudes en el si del ministeri mixte format en 1917, lliberals i socialistes varen *rompre llur aliança guvernamental al trobar-se en desacord en matèria de distribució d'impostos.* Branting, amb els seus ministres obrers, va conseguir fer triomfar la solució dels impostos comunals i va sentar els fonaments de una política socialista futura.

Si la col·laboració socialista en el ministeri mixte havia conseguit la implantació de la jornada legal de vuit hores i del sufragi universal simple i directe, el ministeri format exclussivament per socialistes va donar al poble una sensació de plenitud i capacitat inesperades. Malgrat això, en les eleccions cel·lebrades en la tardor de 1920, la classe va fer-se enrera i la social-democràcia va perdre 11 llocs dels 86 que tenia en el Riksdag. Davant d'aquest fracàs el Gabinet socialista va dimitir, éssent substituit per un ministeri format per funcionaris i homes estranys a la política, el qual, com tots els d'aquesta mena, va fer un trist paper.

Disolt el Parlament en 1921 i aplicat per primera vegada el sufragi universal, els socialistes varen abastar una esplèndida victòria, obtenint 99 llocs a la segona Cambra i 52 a la primera. Aquesta es compòn de 150 membres i aquella de 230. Encara que no tingués, doncs, majoria en el Parlament, siguent la Social-democràcia la minoria més nombrosa, va haver-se d'encarragar del poder en octubre de 1921, quan més de 200.000 treballadors es trobaven en atur forçós i el pànic financier produïa estralls a tota Europa. La primera providència fou destinar 102 milions de corones a subvencions directes als obrers parats mentre, al mateix temps, es salvava l'equilibri del pressupost i es prenien mesures de gran oportunitat i eficàcia per a estabilitzar el canvi i defensar la moneda contra la creixent depreciació. En aqueslls temps, Thorsson, ministre de Finances, va acreditar-se d'economista excepcional malgrat la seva modesta procedència, car l'actual Primer ministre de Suècia és sabater d'ofici i deu al seu propi esforç la seva alta cultura. A ell es deu que, en un període sumament difícil, Suècia es restablís econòmicament i la seva moneda recobrés el valor or que ha mantingut des d'aleshores.

Les lluites entre el capital i el treball anaven prenent volada mentre el Govern socialista regia els destins de Suècia. Vagues i lockouts es succeïen sense interrupció i els representants parlamentaris dels partits burgesos varen arrivar a un acord en denegar tota subvenció o subsidi als obrers pertanyents a qualsevulga branca d'indústria que estigués en conflicte amb els patrons. Aquesta manera de sostenir la «neutralitat» en les lluites entre el capital i el treball no podia ésser compartida pel Govern socialista i no tenint força numèrica per a imposar un criteri contrari, el segón ministeri presidit per Branting va dimitir en 6 d'abril de 1923.

El poder va passar a mans dels conservadors, els quals, després dels socialistes, són la majoria més nombrosa de les dues Cambres. Ernest Trygger va constituir Govern i fou aquest ministeri el que va intentar solucionar la qüestió de la reducció d'armaments plantejada en 1919 pel ministeri lliberal-socialista i que des d'aquella data estava a mans d'una Comissió parlamentària la qual havia realitzat una extensa enquesta i un estudi consciençut del problema. La proposició del Govern i la més radical dels socialistes es feren inconciliables, però la d'aquests va obtenir majoria en el Riksdag, mentre que en la primera Cambra va aprovar-se un projecte que ben poc diferia de la proposició del Govern. Davant d'aquest conflicte calia consultar l'opinió i per aquesta causa foren convocades les eleccions del passat setembre en les quals els socialistes varen guanyar 48.658 vots, arrivant a un total de 725.844 i obtenint 104 llocs en el Riksdag i 5 els comunistes, avançant un pas més vers la majoria completa. En quant a la qüestió del desarmament, 1.040.600 electors varen mostrar-se favorables i 651.186 votaren a favor del programa del Govern conservador.

Aquest resultat va produïr la forçosa dimissió del ministeri presidit per Trygger i la constitució del tercer ministeri socialista presidit per Branting, en 14 d'octubre de l'any passat. Els lectors coneixen ja la llista del Govern i per això no ens cal dir només que les rellevants condicions dels homes escullits fan que aquest ministeri d'obrers manuals i intel·lectuals que van entrar amb la plena confiança de tota la classe treballadora sueca, en tres mesos no ha fet més que augmentar el seu prestigi i consolidar la posició del Socialisme en el governament del país. La seva tàctica és assegurar l'obra pacifista i constructiva evitant l'aglutinació dels partits burgesos. La proposició de desarmament circumstancial que té ja la majoria assegurada, farà viable l'adopció del desarmament absolut que intentaria fer triomfar durant aquest any. També ha conseguit sumar voluntats en la prosecució de les reformes socials i com que, sigui dit amb justícia, té enfront una burgesia model de cultura i comprensió, ens és permès confiar que el Govern socialista de Suècia té la vida assegurada per temps i l'èxit molt més segur encara.

M. Serra i Moret

Els nostres lectors no han d'estranyar que, aparentment, negligim, a voltes, certs esdeveniments d'actualitat, deixant de subrallar-los amb el comentari degut. Però hi han albiradores dificultats insuperables.

Altrament, l'ideari conegut de JUSTICIA SOCIAL i la dignitat civil dels que redactem aquesta fulla, donen la màxima eloqüència al nostre silenci.

Aquesta fulla és un camp obert, i accepta la col·laboració de tots els homes d'idealitat generosa. Dels articles signats en són responsables llurs autors

---

VERS ELS DIES NOUS

L'ideari de la "Unió Socialista"

Correspoment al prec de molts companys transcribim a continuació uns quants parágrafs de la declaració de principis feta inicialment per la «Unió Socialista de Catalunya», tot lamentant-nos de l'impossibilitat de reproduir la *in extenso*:

«El nostre credo, universalment difós i conegut, ens obre per si mateix la ruta que havem de seguir. La nostra acció pot definir-se senzillament en aquests termes: En les lluites que es plantegin entre el treball i el capital, el nostre lloc és, invariablement, al costat dels treballadors. En les lluites entre treballadors, si em de pendre partit, el nostre deure és ajudar els que vagin un pas més enllà en l'ordre de les reivindicacions proletàries.

Però en la nostra terra—que és el lloc on necessàriament hem d'actuar—convé proclamar en aquest mateix acte de baptisme que ingressem en l'ordre civil per excel·lència i que res absolutament podrà fer-nos perdre el compas entre els principis i l'acció, amb el fi que aquesta sigui per la seva bondat i rectitud la garantia i la penyora de la bondat dels principis. Som dels que creiem fermament que l'acció i els principis, en matèria de renovació social, es confonen i es completen. Podrà el temperament divers dels homes desvirtuar l'eficàcia dels principis salvadors però quan aquests principis descobdellen llurs virtuts operatives, l'acció es santifica per la pregonà inspiració que la mou i la guia.

Declarar que som homes d'acció no vol dir que rendim cap culte a la violència. No volem, naturalment, infondre entre els treballadors un esperit de beatífica passivitat ni una resignada propiciació al sacrifiqui i al martiri; però hem d'aconseguir que tinguin sentits per compendre que la veritable revolució social és obra de germinació i aquesta germinació serà sempre malaurada per tota obra de violència. Es més: hem de proclamar una veritat elemental, que és la de que la primera finalitat de la revolució social és l'exterminí de la violència i l'imperi pacífic del dret i de la raó natural. La violència és incompatible amb tota sana doctrina d'amor als homes, la qual s'empara i triomfa per la força que li adjudica la cohessió de la massa que lealment ha de seguir-la.

L'elaboració de principis amb el més alt sentit de la vida humana; la recerca de totes les llums de la intel·ligència per fer-les col·laboradores de la nostra magna empresa; la intervenció decidida i generosa en aquelles accions que puguin tenir trascendència social, la iniciació o participació en tota obra de cultura i d'edificació socials, preparant o participant l'adniment d'una humanitat més justa i més perfecta. Veu's aquí un programa d'acció immediata per a la UNIO SOCIALISTA DE CATALUNYA. Veu's aquí una orientació. Veu's aquí una tasca a acomplir.

L'experiència, la vida mateixa, ens anirà ensenyant el camí. Ens cal penetració, ductilitat, clarividència. Si la tenim—com que de les nostres conviccions no hem de dubtar-ne—podem aixecar un monument que per la seva significació, per la seva dinàmica i per la seva vitalitat sigui la més alta esperança i la més bella realitat que s'ofereix a la Catalunya present i futura.»

La «UNIO SOCIALISTA DE CATALUNYA.

Ecos i comentaris

Un servei que no ho sembla.

O, els tranviaires. Gent original. Sembla que en pendre un tranvia, després de pagar l'import del viatge, el cobrador us hauria d'atendre d'acord amb el càrrec que ocupa. Però les coses d'aquest pais teneu un aire tan ingrat i arbitrari, que així que haveu posat el peu a l'estrep del cotxe, si us mireu la cara del cobrador, *sembla que des d'aquell moment us tingui enrolats a les seves ordres.*

Hi ha cobrador que respira autoritat i jerarquia pels quatre costats, i, si més no, està sempre imposat dels deures anexes a la dictadura que ell manten a dintre el cotxe.

Hi ha home que aquestes virtuts les ha mamat i no pot deixar-les ancara que vulgui.

Un col·lega que fa riure.

La gent sovint compra periòdics humoristics per riure una estona. Nosaltres, ho confesem som d'una naturalesa molt especial. Agafem un periòdic d'aquests que surten per a fer riure i ens quedem ensopits al moment.

«L Esquella de la torratxa» en els seus bons temps encare ens arrencava alguna rialla, però ara de la manera que el vell Lopez l'ha deixat decandir, francament fa llàstima. El vell Lopez és un egoista. Sembla que no vol que «L'Esquella» es rejoveneixi perquè ell ja no pot fer-ho.

Hi ha algún altre setmanari que intenta fer barrila, però és inútil, no passa de publicar coses tronades per no dir funeraries. Coses que tant podria dir un poeta pairal com una majordona jubilada.

En aquest estat de coses, veiem sortir de casa un nou col·lega, «El senyor Canons» i la cosa canvia d'aspecte. Articles, caricatures, xistos, «potins», narracions, tot té una certa gràcia i una agudesa de bon gust. Fins arriba a ésser picant seuse ésser pornogràfic, que és una cosa tan difícil com passar la maroma. En conjunt el nou col·lega és un plat de bona cuina una mica carregat d'especies. *Un plat fet pensant* amb qui l'ha de menjar, que és el públic, per això el públic és fàcil que pensi amb el cuiner, que és precisament el que es tracta de demostrar.

«Raditx a la presó» o el penediment.

El penediment, quan és sincer és una clau per a entrar al Paradis cristià.

La presó de Raditx ha donat motiu a «La Publicitat» a *uns comentaris saborosos*, que s'assemblen com un ou a un altre ou, als comentaris que molta gent fa situant el mateix plet a casa nostra. Del que diu «La Publicitat» al que diuen el Biberó i l'amo de cân Sans, respecte a l'acció perjudicial de la política nostrada sobre el profit del nostre poble hi ha una distància molt minça. L'altre paràgraf de l'editorial del dijous va fer vuit dies, pot ésser, traduit com cal, publicat integrament per «La Vanguàrdia» i glosat per l'«A. B. C.»

La doctrina de l'èxit, tan lloada per l'Escola de la Lliga, feta per en«Xenius» nervi de l'actuació mediterrània, troba un ressó en el nostre estimat confrare. La derrota de l'heroi i del màrtir és cosa eixorca, segons se despren de tal doctrina; l'impacient, l'intransigent, és un ésser pecaminós i enutjós que tot ho tira en orris. A.

Pertànyer fanaticament a un partit revolucionari no és suficient per a constituir, en el moment històric en que ens trobem, la demostració que l'esperit polític ha nascut ja.

HENRI HERTZ

LLIBRES REBUTS

Els contes de Joan Badia

En Joan Badia era un minyó humil, paganament místic, subtilíssim, quiet, dolç, agut, sòlid, sensual, com la Girona de les seves amors. Era l'ànima de la seva mateixa ciutat. Qui coneixia a fons a En Joan Badia, podia ben dir que havia escrutat tots els secrets de Girona. Una cruel malaltia s'aparellà amb l'esperit melangiós del quasi ignorat heroi, i quan la vida li somreia plenament, la dalla de la mort li segà el cor.

En Joan Badia era un poeta excel·lent, i un prosista millor. La seva joventut només li havia deixat produir ben poques coses: unes finíssimes poesies que formarien un petit volum—que, diguem-ho de pas, ja fóra hora que hagués vist la llum pública—i tres contes que són tres maravelles.

Debem al bon escriptor empordanès i amic nostre N'E. Isern-Dalmau que aquests tres contes formin el llibre primer de les Edicions «Nausica».

"El pecat de la novicia i altres contes" porta un massís i ben escrit pòrtic del seu editor. Reproduint aquest pòrtic del sern-Dalmau, fóra la millor manera de donar a conèixer En Joan Badia. N'Isern-Dalmau, igualment amador de la Girona antiga i immensa, era el que millor podia capir l'esperit de l'obra del contista; i les seves paraules són un retrat perfecte, una monografia mestrívolament concisa i justa.

«El pecat de la novicia», «La *campana* d'En Jordiet» i «L'amor de la fugacitat» són tres històries senzilles com l'autor explicades amb una indescriptible gràcia, una ironia de les més subtilíssimes, una prosa elegant i un estil atractivol—un estil que té l'encís de la ingenuitat i la dolçura d'un bes. Són tres contes en els quals hi ha plasmada l'ànima gironina, d'aquesta Girona, diu En Badia, que és «una devesa exuberant i pròxima, un castell mig derruït sobre una vall roja de sang i de pagania, uns entrefores de rius quiets i clars on s'emmirallen verticalment les cases i les malinconies, unes Pedreres esquerpes, uns carrers pendents amb torres medievals a cada cantonada, una Catedral majestuosíssima i un joc de teulades enamorador.» Joan Badia agafa el melancòlic paisatge reposador de la ciutat, el seu aire medieval que us dona totes les gràcies dels temps passats i cap de les seves desventatges, l'agut campanar de San Feliu que és «com una llapidera enorme que es desmani a escriure en la pissarra del cel aplombat», la «façana llisa de la Catedral com una fulla de cartipàs esborrada», aquelles portes que no es veuen enlloc més, els rius amorosíssims, la Devesa senyorívola que invita al festeig, la quietud de la gent... i ho encarna tot en els personatges dels seus contes, que són ell mateix.

Mireu aquella subtilíssima novícia que comet el pecat irresistible de contemplar dos ametllers i mor amb la mort de l'ametller que s'ha trasplantat al jardí del convent per a que ella no pequés més. Mireu aquell Enric assenyat que estima a Teresa perquè Girona li dicta l'amor i la mateixa Girona li ensenya el desamor. Mireu, sobretot, aquell Jordiet que no ha volgut anar a estudi. Aquest conte és, al nostre entendre, el millor de tots. Es en "La *campana* d'En Jordiet" on En Joan Badia ha posat tota la seva ànima, tota la seva vida. En Jordiet, un dia plujós i rúfol, el dia que no ha volgut anar a estudi i a casa seva li han permès, copça tot l'esperit de la ciutat i va sentint com li penetra a dintre seu, "en tota la seva plenitud", fins que posseeix "el misteri de la melangia de la Girona ascètica»; per això, En Jordiet vol ésser arquitecte. El lector més ignorant de les coses de Girona i de l'esperit d'En Badia, veu com En Jordiet i l'autor són una mateixa persona.

En un país com el nostre on hi manquen prosistes,—i no ens atrevim a dir que hi sobren poetes, — un llibre com el conte d'En Joan Badia és un esdeveniment magnífic. Poca cosa s'ha fet a Catalunya d'una delicadesa tan bella com «El pecat de la novicia i altres contes». Quina espléndida promesa ja realitat no era En Joan Badia!

J. Roure i Torrent.

Als nostres amics:

JUSTICIA SOCIAL és un periòdic de desinteressats ideals renovadors que ha de viure solament de l'entusiasme de la minoria d'homes conscients i generosos.

La *premsa industrial* té mil camins comercials, nobles o no, per a assegurar el seu manteniment.

La *premsa chantagista* viu amb negocis vils i amb subvencions tèrboles.

La *premsa anònima d'odis i escándols* és mantinguda per les baixes passions de la generalitat i protegida per la tafaneria dels inconscients.

La *premsa confessional* és nodreix de l'ignorància i de la mala fe dels homes.

La *premsa pornográfica* s'engreixa i prospera amb les turpituds patològiques de la humana bestialitat.

La *premsa deportiva*, per comptes de servar l'honorable lloc secundari que li correspòn, amenaça envaïr-ho tot per l'abrandament d'una moda que absorbeix tota la vida espiritual de certa joventut de peus grossos i cervell petit.

La *premsa política burgesa* té el viure assegurat per les grans empreses i pels vividors de la política que exploten les sagrades dolors del poble.

La PREMSA D'IDEES GENEROSES té de viure només de l'adhessió dels homes que pensen generosament.

A vosaltres ens adrecem!

Als obrers conscients, als intel·lectuals nobles, als estudiants dignes, als homes que pensen i sofreixen!

Cumpliu el vostre deure!

Llegiu i propagueu

JUSTICIA SOCIAL

col·laborant-hi, suscrivint-vos-hi, fent suscriptors, recaptant donatius.

Si ens acompanya el vostre entusiasme farem del nostre setmanari una ampla tribuna digna de l'esforç de tots.

No oblideu els obstacles que la situació política actual posa en el nostre camí ascendent.

JUSTICIA SOCIAL és la revista del Poble.

Es publica tots els dissabtes. Preu: 15 cts.

Si hom es diu lliberal, i per justificar-ho, obra lliberalment però sense posar-hi el cor, es trobarà en una posició tan mesquina que la seva vida no podrà cumplir res d'excelent. Inútil haurà sigut la seva naixensa, i inútil la seva mort.

Del TRIPITAKA XINESC

Cada vegada qe's remou un principi, hom descobreix quelcom que fà trontollar el principi que suposavem inconmovible.

ANATOLE FRANCE

En totes èpoques i en tot lloc, el pensament de les ànimes meditdores ha sigut mutiu d'escandol.

ANATOLE FRANCE

Rothschild casa la seva filla. A la fí de l'ápat de noces, un sabi pren la paraula:

--Germans meus i germanes meves, ja que ens trobem en la joia i el plaer, no oblidem els pobres... Us proposa que crideu amb mí: «Visca els pobres!»...

(HISTORIETA POPULAR JUIVA).

A la manera de Pirandello

COMEDIA DE COMPARSES

I

A l'escenari, abans de la representació:

El comparsa primer, vestit de llegionari romà.—«L'empresari vol que la representació gairebé la fem avui nosaltres. Els actors son dolents, molt dolents; cada nit el públic els xiula i cada dia es despatxen menys entrades. Avui l'empresari vol fer una provatura; ha augmentat la comparseria, l'ha vestida de tots els draps nous i vells que ha trobat al guarda-roba i vol que nosaltres siguèm una part activa en la representació.»

Comparsa segòn, vestit de camperol holandès.—«I que farèm nosaltres? Si els còmics amb tot i els assaigs no saben sortir-ne bé, com ho farèm nosaltres?

Comparsa primer.— « Nosaltres passarèm i repassarèm cent vegades per l'escena i dirèm el que ens dicti l'apuntador.»

Comparsa tercer, vestit d'indiot.—«Després de tot nosaltres en el drama hi tenim acció activa, degollèm al galàn, pengèm al barba, empresonèm a la primera actriu... Fem de poble i fém de soldats. No deixèm d'ésser un element força positiu en aquesta obra.»

Comparsa quart, vestit de grec del temps de Pericles.—«En aquest drama no sabem qui és el comparsa ni qui és el protogonista. Fins vos diré que *en el teatre com en la vida*, tots som comparses i tots actors. Àquell que en la vida es creu el personatge principal no és més que un comparsa d'un altre tragedia o d'un altre comedia que a l'ensemps es representa.»

Comparsa primer. — « Així, doncs, tots esteu avisats del que avui es vol de nosaltres. Cal treballar bé, que la gratificació serà grossa. Cal demostrar ben clar a n'aquesta gent; empresa, actors i públic, que els comparses sabem fer les coses a l'hora. Que no som uns éssers passius; que també sabèm entrar a temps quan se'ns demana i se'ns paga bé. Avui pot ésser per nosaltres la reivindicació de la comparsería; no som sols decoració sinó acció. A còmics dolents, comparseria bona.»

II

Al pati, durant la representactó.

El notari, al periodista, vei seu.— «Però aquest empresari s'ha tornat foll? Això no té ni solta ni volta. Això és riure's del públic. A una tragedia d'acció medieval hi fa sortir comparses vestits de la manera més estrambòtica i sense cap lligàm amb l'acció de l'obra. Al costat d'un llegionari romà hi ha pagesos d'Holanda, napolitans, cinc esquimals i dos galls d'indi. Un escamot de grecs va voltat de frares de la Trapa, unes dames del segle X surten perseguides per indis pells-roiges i un grop de fut-bolistes és capitanejat per un caballer creuat. Tots parlen i diuen bestieses, equivoquen paraules, pronúncien malament els verbs i no sabem si els seus parlaments són en prosa o són poesía. Això én una carnavalada. Torno a dir-ho és riurés del públic.»

El periodista.— «Sí, però el públic riu. Troba tant fòra de raó aquesta innocentada que el fa riure. Al sol anunci d'aquesta ximpleria ha omplert el pati, les llotges i el galliner i l'empresari ha venut totes les entrades, que era el que es proposava.»

El notari.—Però ha venut també a l'Art. L'Art té una dignitat que aquest home prostitueix avui. Perverteix el gust del nostre públic, li fa perdre tot sentit de l'estètica i la malura portada per ell costarà d'arrancar molt de temps del record dels nostres ciutadans.»

El periodista.—L'Art és una cosa més alta, que està per damunt de les facècies d'aquest home. Com que estava tan alt, ell ha passat per sota, s'ha barrejat amb el fang i brut i esqueixat ell en sortirà amb uns bons cabals. No li importa res la dignitat de l'Art ni l'educació del poble. La qüestió, per ell, són quartos i ara surt amb la seva. Després de tot, nosaltres venim a divertir-nos, a portar un xiquet el esplai a la nostra digestió, i ens divertim i digerim més be. Jo, senyor notari, puc dir-li que això em donarà motiu d'una imformació ampla, d'un article ben empescat i, potser, potser, d'una campanya. Jo no hi perdo res, necessito coses sensacionals i aquest home me les dona. Demà faré tirar més exemplars del diari.»

III

Al galliner.
La multitut riu i mou xirinola.

L'adroguer, que seu en un seti numerat.—«Mireu que això és una gatada. En la meva vida he vist una cosa que em divertís tant.»

La seva dona.—«Ja no pots ben dir. I fa bonic veure trajos tan llampants i rics.»

E' manyà, amic i vei,—«Vetaqui el que teniu les dones, sempre veieu els bonics. El fons, el fons, teniu de mirar.»

Un obrer, que ha llegit a Ibzen.—El fons és una bestiesa. Aquí no hi ha tesi, ni conflictes psicològics, ni tema social, ni crits de passió. Aquí no es planteja res ni's resòl res. Això són focs artificials solament; moltes pampallugues i després tot s'apaga. Focs artificials, focs artificials solament.»

El fuster, a la seva dona.—«Mirat aquell que va vestit de gall d'indi i fa tantes pallassades, veritat que sembla el Quico, el nostre fadrí?»

La dona del fuster.—«Si ho és! Quina poca vergonya! La seva mare malalta, el seu pare tulit, ell sense treball fa dos setmanes, els seus germans passant fam i aqui el tens fent el ximple com si totes li ponguessin.»

El fuster, irat.—«Vaig a esbroncar-lo. Quicol Quicol Més valdria que fosis al costat dels teus que sofreixen!»

IV

A l'Escenari.

El Quico, avançant vers el públic.—«Mestre Joan, vos he conegut amb la veu i amb el renv. Si, soc el Quico, però no el Quico fadri fuster, sinò el Quico comparsa. Un humil comparsa d'aquesta obra que es representa a l'escenari. Fa dos setmanes que no em podeu donar feina; vos no teniu comandes i a casa els meus m'encomanen pà i he vingut a guanyar dues pessetes.

I ja ho veieu, amb els meus companys, els altres comparses, tan comparses com jo, degollo al protagonista, penjo al traidor, empresonem a la adúltera. Diu que son coses que han passat en altres temps, en temps de la velluria. No ho sé, jo sols sé no hi tinc res que veure; que cap de nosaltres, tots els comparses,no hi tenim res que veure. Aquesta no és la nostra tragedia, ni la nostra comedia. Som com vos, uns espectadors, sols que som espectadors actius i vos passiu, per això cobrem i vos pagueu, per això anem disfreçats, i fem pallassades. Però aquesta obra no és la nostra obra.

La nostra obra la tragèdia o la comèdia meva i dels meus companys, els comparses, avui no's representa aquí. La dels dies sense feina, perquè no teniu encàrrecs, i sense pa a la taula i sense foc a la llar; dies d'engúnia al matí, de ràbia a la tarda, de desesper a la nit; quan preguntes irat perquè vas neiver, quan preguntes irat perquè tens de morir; quan veus el teu viure sense llibertat i sense altivesa; quan saps que el teu treball, que és sempre una esclavitud i no una noblesa, és la única raó del teu viure i com a home no hi tens cap raó per a viure; aquesta tragèdia, o aquesta comèdia, aquí, mestre Joan, no's representa.

Té, ara per ara, per escenari el carrer o la plaça pública, la treballada o la llar; però vosaltres no la veieu. No la veieu perquè per a veure-la teniu que sentar-vos l'un al costat de l'altre i posar al davant vostre un poble de paper i cartó i l'artifici d'una gent que es disfressa.

La nostra tragèdia, la nostra comèdia, avui aquí no's representa, encara. Quan del carrer, quan de la llar, quan del taller, nosaltres, mestre Joan, la portem a l'escena; quan convoquem a tots a veure-les representar; quan vos abofetajarem amb totes les nostres engúnies i els nostres dolors, quan d'aquesta boca d'escenàri cavalquin sobre vosaltres totes les nostres rabies i desespers; jo us juro, mestre Joan, que no riureu pas de les nostres pallassades. Que els comparses seràn allavors, uns grans actors, i que vosaltres, gent del públic sereu també actors; perquè ni el comparsa ni l'espectadors no hi tindran lloc en la nostra obra. A vosaltres vos plaurà o desplaurà l'obra que allavors representarèm; però tan si vos és plaenta com no, tindreu de posar-hi tot el vostre cor, tot el vostre esperit, tots els vostres nervis, tota la vostra emoció, per a escoltar-la i barrejarvos-hi, perquè serà el nostre cor, el nostre esperit, la nostra passió qui passaràn per l'escena.

Ara, això no és res; és una tragedia medieval que fa riure. No és la nostra obra. No hi posem res nostre. Podeu riure.»

Cot de Reddis

Lletres al Director

Al voltant de la "S. de les N."

En les columnes d'aquest setmanari s'ha parlat mantes vegades, d'aquest suggestiu i sempre actual tema de la S. de les M. Serra i Moret i un determinat grup de socialistes en són els seus apologistes.

Nosaltres, amparant-nos en la llibertat de crítica, que sempre ha estat norma de JUSTICIA SOCIAL, direm la nostra opinió, sense cap intenció polèmica, únicament per demostrar la diferència que en certs punts hi ha entre un grup d'homes acullits al mateix ideari.

* * *

Els socialistes moderats, apòstols, sempre, dels procediments d'evolució, parlen, per un humanisme malaltís, de la S. de les N. baix el seu caire sentimental. Palen únicament, dels petits aventatges obtinguts fins ara, d'ordre purament secundari, i de les possibilitats en el pervenir i es congratulen ademés de la seva excel·lent procedència, sense fixar-se que això és encare un altre motiu per lamentar la seva actual degeneració.

Nosaltres, considerant la qüestió desde un punt de mira tan objectiu com ens sigui possible, rebatrem, dins les possibilitats actuals, l'optimisme dels companys que creuen que la S. de les N. no té altre defecte que l'inherent a tota cosa humana.

La S. de les N. és cert, té un origen perfectament socialista; tots els utòpics o científics han estats els seus precursors. Del temps del cristianisme primitiu data la seva creació. Tenim, doncs, un excel·lent origen de la idea de la S. de les N. i una esperança posada. Naturalment, sense cap esforç, per un evolucionisme espontani, plasma la idea.

Realment, en mans de socialistes, haurà complert la finalitat assenyalada a tan alta institució. Però només en mans de socialistes. Regida per governs burgesos té a'ésser, necessariament un instrument mutil·lat.

La S. de les N. tenia una finalitat no sols distinta, sinó totalment oposada a la que, desgraciadament, té ara.

Herriot i MacDonald, degut principalment al seu ample esperit lliberal eren els capitostos de la Societat, diuen molts i obliden que també ho eren Lloy George i Poincaré, representants de dos nacionalismes intransigents.

L'ànima d'una societat capitalista no será mai el millor, será sempre el més poderós.

* * *

Tot això sense fixar-nos en la justicia del problema que fins ara ha resolt, d'ordre purament secundari. En la impossibilitat moral i material per part de Rússia i Alemanya d'entrar-hi.

No tenint en compte que hi pot haver països representats, en els que, per exemple, una dictadura s'hi estabilit·zi per temps indefinit mentres el seu vot, en cas necessari, tingui la mateixa valua que el dels altres.

Hi hà, adhuc, països representats en els quals encara hi domina l'esclavatge primitiu, sense que la Societat no hi pugui intervenir, només que en condicions especials i amb facultats restringidíssimes per tractar-se d'assumptes de política interior.

La societat exigeix condicions reglamentàries. impossibles de cumplir, a certes minories, moralment més fortes que l'Estat en que pertanyen.

L'acció que la S. de les N. ha fet contra Rússia i l'extensió del comunisme no ha passat desapercebuda a ningú.

Les instigacions, contra Rússia, a Finlandia, Polonia, darrerament Georgia han estat obra d'ella. Els seus agents foren els qui ofegaren la república sovietista de Baviera i Hongría. Fa vergonya recordar les relacions de la S. de les N. amb aquella infame associació dirigida pel general Judenik. Gairebè queda justificada, en la intensa acció contra Rússia, la frase de Bujarin, el gran teòric del comunisme: «La S. de les N. és, fins ara, el gendarme de la reacció internacional.»

Ja veiem, doncs, com l'analisis en descobreix defectes essencials, sense facilitats d'arranjament. Però no hi ha necessitat d'endinsar-nos massa; mirada en conjunt, veiem com s'ofega en reduïdes possibilitats, com, impotent va extingint-se la seva influència, com la pau, finalitat immediata de la societat, va allunyat-se ràpidament, donant pas a conflictes terbols que degeneraràn, forçosament, en la guerra destructora; fantasma inminent de misèries i dolors.

* * *

La S. de les N. tal com està ara, no té, al nostre entendre, cap força en assumptes socials de gran interès. I ja és així com cal que sigui, puix el contrari seria donar possibilitats als governs capitalistes de fer alguna cosa bé.

Un estudiant

La posició comunista

II

ANGLATERRA

Anglaterra, país eminentment capitalista i burgés, que semblava que el comunisme no hi trovaria entrada, també hi tenim un petit nucli comunista. Petit i reduit numericament, però forts espiritualment.

Els proletaris comunistes anglesos están representats en la Cambra dels Comuns pel diputat Saklatwala.

La pèrdua del partit laborista de les últimes eleccions britàniques pot tenir una desviació el moviment social anglés en profit del comunisme.

En veure la part moderada obrera, que el govern de mister Macdonald que tant assenyada actuació havia fet, per resoldre les qüestions entre el capital i el treball d'una manera armònica i pacífica, i que el capital dels lords anglesos, adquirit amb la suor de sos treballadors serveix per explotar als obrers d'altres paisos, segurament, una part del partit laborista deixarà el cami lent i tortuós de l'evolució, per seguir l'exemple de sos companys de la nova Rússia.

Segurament en properes eleccions, se sentirà l'influencia de la pèrdua laborista de les eleccions llegislatives del 29 d'octubre. En aquella data els vots comunistes pujaren a 56.000.

FRANÇA

França, el país de la democràcia per excelencia, les forces comunistes hi són més nombroses.

Les últimes eleccions generals, des de l'11 de maig, mostraren l'avenç innegable del partit comunista.

Les seves candidatures aplegaren 900.000 vots.

No podia esperar-se menys de la República Francesa, des del moment que la seva febrosa capital ha sigut un fogar abonat de totes les idees redemptores.

Allí on més s'han intensificat els vots comunistes és precisament als voltants de París. Els suburbis de la gran metròpoli, amb els seus densos nuclis obrers és on és més important la massa proletària orientada a Moscou.

La persecució de que són objecte per part del ministeri Herriot, es indubtablement un bé, que donarà son positiu resultat en les sucesives eleccions. Quan s'han fet més grans i han arrelat més les idees és quant han sigut perseguides.

Jordi Arqué
Comunista

Fulletons de JUSTICIA SOCIAL
dissabte 7 de febrer 1925

Aquest diantre de sabatots!

de H.—G. WELLS

II

La gent que no pateix de les sabates

Bé, jo no parlava pas únicament per a causar-li pena, ni he escrit pas això únicament per a causar-vos pena. Veieu, tinc la convicció absoluta que tots aquests mals són mals evitables, que està donat als homes de guarir-se'n.

No tothom pateix de les sabates.

Conec algú, un altre dels meus amics, que us ho pot garantitzar, que després de conèixer totes les misèries dels sabatots ara se'n ha alliberat; però, per això, no les ha pas obliades. Un bon canvi, degut en gran part a una certa habilitat seva, l'ha enlairat de la classe en la qual hom compra llurs sabates i llurs habillaments del sobrant de 5 lliures esterlines mensuals a aquella en la qual hom disposa de 350 a 400 lliures per a poder-se vestir. Tan aviat es compra les seves sabates i botes als més bons magatzems, com les fa fer expresses i les desa a un armari confortable, on són guardades amb gran cura; de tal manera, que les seves bòtes, les seves sabates, les seves pantufles ni apreten per enlloc, ni causen irritacions del fregadís, ni riuen, ni el punyeixen, ni li pesen, ni l'incomoden per res, i quan estèn els peus davant la llar de foc no li recorden que ell és un pobre diable que cerca la seva magra vida entre la corrupció del món. Vosaltres podríau creure que això dona tots els drets a felicitar-se i a ésser feliç, i veient que hi han dies bons després dels dolents. Tal és l'extravagància del cor humà, però, que el meu amic no està gens satisfet. La idea que hi ha tanta i tanta gent que aquest diantre de sabatots els atormenta, el fa estar malhumorat. Les seves sabates li fan mal per procuració.

La còlera negra que ha conegut en altres dies, patint com els altres, quan arrossegava tristament els peus a travers l'esbojarrada animació dels barris de Londres, duent sabates tronades que li feien mal per tot, ara li dóna un gran mal estar, quan passa amb unes bones i còmodes sabates entre gent que ell sap d'una manera clarividente que pateix de debò. Ell no té la il·lusió optimista que les coses es resolen sempre per sí soles. Gent estúpida que sempre han estat bé, que han tingut sempre calçats excel·lents, ho poden creure, però ell no. Només que amb una mirada, la visió dels mals de sabates l'indigna més que en altres temps. En altres temps estava descontent de la seva sort, però descontent sense esperances; pensava que les males sabates, els vestits lletjos i molestosos, les cases insanes estaven compresos en la natura de les coses. Ara, si veu un infant que plora i respira amb dificultat i camina debilment, o una vella que camina arrossegant-se, ja no hi reconeix la grapa del destí. La seva còlera està abrandada pel pensament que en el món hi ha folls que tindrien el poder d'acabar aquestes misèries. Ja no maleeix més el destí, sinó la imbecilitat dels homes d'Estat i la gent poderosa i responsable que no tenen ni cor, ni valentia, ni esperit per a canviar aquesta péssima organització que ens porta a aquestes desgràcies.

No creguessin de cap de les maneres que insisteixo sense motiu sobre el canvi del meu segon amic; ja us he dit que en altre temps haurà estat submergit en els enuigs i les idees tristes, que tenia reuma a causa dels seus dolents vestits, que es donava vergonya de la seva aparència sòrdida, que patia dels caixals mal cuidats, que havia d'absorbir a hores intempestives, quan podia, notritius mediocres, que la casa on vivia era lletja i malsana, que havia de respirar l'aire viciat del suburbi de Londres, coses totes plegades que, en veritat, estan ben fòra del poder del pobre home las del treball el remeiar-les, si no se l'ajuda. I ara, tot això tan indignant ha fugit de la seva vida; ell ha consultat dentistes i metges, ja no té dies enfosquits pels reumes, ni té cap mena de mal de caixals ni cap indigestió.

No pretenc contar-vos la bona sort d'aquest feliç mortal; la meva missió és mostrar com les misèries dels sabatots no són una maledicció inevitable llençades a la humanitat. Si algú se'n pot escapar, també poden els altres. Serien absolutament abolides si hom hi posava el coll en aconseguir-ho. Si patiu, o, el que és més important per la major part de la gent, si algú que estimeu pateix de calçats que fan mal i són molt lletjos, i no feu res, és simplement que esteu a les rengleres malvades d'un món desarreglat.

I el que dic del calçat es podria dir de totes les restants petites coses de la vida. Si la vostra dona agafa un reuma perquè les seves sabates són massa fràgils per a resistir l'estació, o bé no pot sortir de casa perquè no té vestits gens presentables; si els vostres fills estàn enlletgits per fluxions o per trajos vells que els venen grans; si vosaltres esteu tristos i disposats a querellar-vos amb qualsevol, cerqueu distraccions intel·ligents i canvis d'aires. No us conformeu de creure la plasenteria que les coses són immutables, que són un trist lot de la humanitat. Les gents que estimeu viuen en un món desordenat i ells es troben al pitjor costat; totes aquestes malvestats en són la demostració quotidiana.

I no digueu pas: «Es la vida!». No creguеu que aquestes misèries siguin el resultat d'una maledicció primordial de la qual no se'n pot sortir. La prova del contrari tothom la pot veure. Hi ha gents, no pas més meritoses que les altres, que no pateixen de cap d'aquestes coses. Podeu tenir el pensament que no mereixeu més que una vida miserable i pobre en la qual les sabates sempre us faràn mals; però, és que la mainada, les gràcils donzelles i tota la multitud de pobríssimes i honestíssimes persones no merèixen res millor?

J. Roure i Torrent, *trad.*

—(Seguirà)—

JUSTICIA SOCIAL
és l'únic periòdic de la nostra terra que recull en un sol ideari tots els desitjos del poble

L'esquerra catalana és un concepte evolutiu i dinàmic; i ara no pot ésser altra cosa que sociatista.

GABRIEL ALOMAR.

Obrers del camp!
Llegiu i propagueu
"LA TERRA"
SETMANARI POPULAR
PORTAVEU DE LA «UNIÓ DE RABASSAIRES DE CATALUNYA»
Es publica cada dissabte. *15 Cts.*
Redacció i Administració: Carders, 12, 1.r
BARCELONA

La empenta, el moviment i la propagació de les idees han vingut sempre dels pobles petits.

PI i MARGALL.

"ACCIÓ COOPERATISTA"
Portaveu de la Federació de Cooperatives de Catalunya
Articles doctrinals sòbre cooperacio: El moviment cooperatiu a Catalunya i a Espanya: Problemes socials relacionats amb la cooperació.
APAREIX CADA QUINZENA
Suscripció anyal: *4 ptes.*
Redacció i Administració:
Aurora, 11 bis. - Cintat

Els nostres lectors no han d'oblidar que aquest número de JUSTICIA SOCIAL ha estat revisat per la censura militar

Primeres Nocions d'Economia Política
CHARLES GIDE
Versió castellana de *J. Cardó*
Preu: 1'50 Ptes,
Avant-projecte d'una Llei de Cooperatives
J. SALAS ANTÓN
Preu: 0'15 Ptes.
Publicacions de Propaganda de *Acció Cooperatista*
Encàrrecs: Aurora, 11 bis.

Company: Si sentiu les inquietuds que dignifiquen la condició humana dels oprimits, propagueu **JUSTICIA SOCIAL** periòdic socialista català.

Treballador!

Sigues digne de la teva condició humana!

Com a home, t'has de sentir ciutadà i laborar amb el socialisme per l'adveniment d'una societat millor.

Com a productor, t'has d'aplegar dins les organitzacions obreres, i treballar pel millorament immediat dels teus germans.

Prenent per norma la costum, passarem per homes honrats, perque es te per homes honrats aquells que tot ho fan igual que els altres.

ANATOLE FRANCE.

Si ets conscient veuràs clarament el camí del teu deure:
Com a home, has d'ésser socialista.
Com a obrer, sindicalista.

Noves i documents

ESPANYA.—**Un exemple.**

Traduim de «El Liberal» de Madrid:

«El duc d'Alba ha repartit entre els treballadors de les seves terres olivaredes i la finca que posseia en el terme municipal de Olivares resultant beneficiades gran nombre de famílies. Aquest gest generós és molt alabat i contrasta, certament, amb la conducta de un altre aristòcrata, propietari de una propera devesa, el qual es nega a deixar-la cultivar per a dedicar-la a la caça».

Com diu «El Liberal», és un que s'anticipa als aconteixements. Tindrà imitadors el duc d'Alba?

MEXIC.—**Un altre ejemple.**

Cèsar de la Requera, propietari de la gran fàbrica de teixits «Guadalupe», va notificar, fa cosa de un any a la «Confederación Regional Obrera» mexicana qui estava disposat a cedir el 20 per cent dels seus beneficis als treballadors durant un any de prova periòde que ell passaria a Europa per a facilitar l'experiència. El Sr. de la Requera va solicitar de la Confederació el nomenament de dos delegats obrers per a participar en la tasca de administració de la fàbrica.

Acabat l'any, el Sr. Reguera declara que la gestió administrativa dels obrers ha donat resultats excel·lents i que la fàbrica administrada aixis te una marxa tan satisfactòria que supera enormement en ventatges a l'administració anterior. En consequència, el Sr. Cèsar de la Requera ha decidit restar a Europa i deixar confiadament els seus interessos en mans dels obrers.

GRAN BRETANYA.—**El partit lliberal.**

Durant els darrers dies del mes de gener, s'ha reunit a Londres l'assemblea del partit lliberal per a tractar de la seva reconstitució després de la aclaparadora derrota que va sufrir en les darreres eleccions generals britàniques. En aquesta assemblea ha estat proclamat cap del Partit l'antic Primer ministre, Mr. Asquith, el qual ha rebut recentment la distinció reial d'ésser nomenat compte de Oxford i com a tal formarà d'aqui endevant a la Cambra dels Lords.

Semblen vençudes les antigues rivalitats entre Mr. Asquith i Mr. Lloyd George i aquest, que havia sigut nomenat cap de la minoria parlamentàrir del Partit, en l'assemblea ha sofert una derrota moral que el deixa en situació difícil malgrat les seves emfàtiques declaracions de conformitat amb la quefatura del seu rival. El Partit lliberal és encara una força molt viva a la Gran Bretanya i encarna un estat d'opinió considerable, pero el *Labour Party* li lleva la raó d'existir i li resta forces cada dia. Per això abunden els cassos com el de Lord Gorell, ex-subsecretari d'Estat i d'Instrucció Pública durant la presidència de Lloyd George, el qual ha ingressat a la Societat Fabiana adscrita al *Labour Party* i francament socialista.

Una vaga.

Continua sense resoldre la vaga d'electricistes i dependents d'edificis públics malgrat les gestions que es porten a terme per part de la Comissaria de Treballs i construccions. Els vaguistes no volen tornar al treball si no és suspès per un minimum de tres mesos un obrer que vá ésser expulsat del sindicat per haverse negat a pagar les quotes i és considerat com esquirol.

El palau reial de Buchingham, igual que els demés edificis públics, ha quedat sense llum ni calefacció. Per tal de que les reials persones no hagin d'anar al llit amb espelmes, s'ha organitzat un servei de voluntaris que fan d'esquirols. Els obrers romanen estacionats davant les centrals elèctriques i els edificis públics per a evitar que els esquirols augmentin.

RUSSIA.—**Moviment sindical.**

El Secretari de l'organització sindical pan-russa, Dogador, publica uues dades en el periòdic *Internationale Presskorrespondenz* sobre l'estat del moviment sindical a Russia. Segons elles, la Feceració Sindical compta amb 6.036.000 membres, contra 4.547.000 que en tenia en 1923. D'obrers i empleats no organitzats n'hi han 391.000 o sigui el 8 per cent. Aquesta proporció insignificant de obrers organitzats en relació amb la totalitat dels habitants (uns 130000000) ha d'atribuir-se principalment al fet de que els camperols no organitzats formen la immensa majoria de la població russa.

En tractar dels salaris, diu Dogadox, que des del darrer Congrès han augmentat fins al 63 per cent aproximadament sobre els que regien abans de la guerra. Aquesta proporció és el promig entre diferents rames de la industria, car, per exemple, els metalúrgics han arrivat al 56.6 per cent, els obrers de la industria textil al 91.7 i els de les industries químiques al 89.2.

HOLANDA.—**El company Troelstra.**

La T. S. I. comunica que el venerable socialista P. I. Troelstra, obligat per motius de salud i pel pes del anys ha hagut de renunciar els càrrecs que tenia i abandonar tota mena de treball actiu en les organitzacions socialistes i sindicals.

Troelstra, com Iglesias a Espanya, ha sigut el cap indiscutible del Partit Socialista holandès i ha desempenyat diversos càrrecs en el Parlament d'aquell país i en les Internacionals obrera i socialista. Actualment, de més de membre del Comitè executiu de l'Internacional Socialista, era president del Comitè executiu del Partit holandès i del grup socialista parlamentari i director del diari orgue del Partit, *Het Volk*.

Desitgem al vell i benvolgut camarada Troelstra salut i llarga vida.

XILE.—**Retorn a la normalitat constitucional.**

El dia 23 de gener un grup d'oficials joves va dirigir-se al Palau de la Presidència demanat la dimissió de les Juntes de Govern que s'havien constituit en virtut del cop d'estat militar del 10 de setembre darrer. A la tarde, tropes de caballeria varen voltar el palau i el ministeri de la guerra i detingueren a la major part dels membres del govern. Tot seguit va organitzar se una manifestació la qual va recorrer els carrers al crit de «Visca Alessandri» i va dirigir-se al palau demanant la reposició del president distituit i exiliat. El cap del moviment, Pedro Dartnell, va telegrafiar immediatament a Alessandri que es trovaba a Milà, notificant-li que el poble xilè reclamava el seu retorn a les funcions presidencials i el restabliment de les garanties constitucionals.

Alessandri va contestar amb un missatge posant per condició l'immediata constitució d'un govern d'homes civils, supressió de tota dictadura i convocació de unes Corts constituients per a acordar les reformes constitucionals que reclama el país. Ateses les indicacions d'Alessandri, s'ha constituit una junta composta de un general, un almirall i un home civil per tal de exercir la regència interina fins al retorn del President Alessandri. Aquesta Junta, presidida per Emilio Tello, controlarà els actes del govern que tambe interinament s'ha constituis i que el composen Armando Jaramillo, com a ministre de l'Interior; Jorge Mattos, d'Afers extrangers; Carlos Ibañez, de Guerra; Valentin Magallanes, de Finances; Braulio Bahamonte, de Marina; Claudio Vicuria, d'Agricultura; Francisco Mardore, d'Obres Públiques, José Mazas, de Justicia i José Santos Salas, de Higiene.

Aixís s'ha liquidat el cop d'estat militar del setembre. Com diu la dita castellana, *un clavo saca otro clavo.*

ITALIA.—**Com pensa el rei.**

Aquest any s'escau el XXV aniversari de l'adveniment al tron d'Italia del rei, Victorio Emmanuele II i, amb lal motiu, els monàrquics italians habien progectat un solemne homenatge a l'home que, amb el seu tacte i prudència extremades està sortejant un dels periòdes més difícils de l'història d'aquell país. L'organització de aquest homenatge començava ja ha adquirir grans proporcions quan, en enterar-se el rei d'Italia, ha enviat una nota als iniciadors pregant-los-hi disistissin de llur progecte i destinessin totes les quantitats recaptades a obres de beneficència. Cumplint amb aquest desig han sigut retornades a les respectives localitats les quantitats recullides per suscripció les quals s'aplicaràn a obres benèfiques.

ESTATS UNITS.—**El successor de Gompers.**

William Green, el nou president de l'*American Federation of Labor*, va començar a pendre part en el moviment sindical com a minaire. Des de 1900 a 1906 va desempenyar el càrrec de segòu president de districte de la seva orgauització. Després, fou elegit president de la Federació de minaires de l'estat d'Ohio, qual càrrec va exercir fins a 1910. En 1912 va ésser nomenat Secretori tresorer d'aqueixa Federació i un any més tart, vice-president de l'*American Federation of Labor.* Green és demòcrata i com a diputat del Partit, va pendre part en la Convenció de Nova York celebrada l'any passat. Es membre de l'Acedemia americana de Ciencies polítiques i Socials. Per la seva capacitat política i la seva influència en els cercles guvernamentals sobresurt entre tots els dirigents del moviment obrer americà.

ALBANIA.—**El nou President.**

No ens ha causat cap sorpresa la nova de que el leader de la revolució triomfant, Almet Zogu, havia sigut elegit per l'Assemblea Nacional, President de la flamant República d'Albania.

Tampoc ens ha extranyat sapiguer que el president del Comitè revolucionari de Tirana, Zia bei, havia sigut assassinat el mateix dia.

GIRONA.

Els tres companys sindicalistes de Blanes, què es trobaven en aquesta presó des del 10 de Novembre, sense fer-los judici, Barcena, Huche i Peña, han estat trasladats a les presons de Barcelona, Zaragoza i Cartagena, respectivament.

Des del dia 18 d'aquest més es troben a la Presó de Girona, els amics de Castellfullit de la Roca, en Josep Serra Costa, Josep Noguer Vila, i Bartomeu Agustí.

Quantitats recaptades amb destinació als obrers-estudiants empresonats.

3.ª llista

Suma anterior 153'75 ptes; R. C., 1 pta.; J. P., 2 pts.; R. R., 0'50 pts.; N. M., 0'50 pts.; T. R., 1 pta.; A. E., 1 pta.; S. B., 1 pta.; J. F., 1 pta.; J. C., 0'50 pts.; J. A., 1'50 pts.; J. S., 1 pta.; J. F., 1 pta.; R. E., 3 pts.; J. M., 2 pts.; Uns amics per mitjà del Sr. A. P., 56 pts.; Recaptat pel Sr. P. S., 16'35 pts.; R. E., 0'50 pts.; J. V., 1 pta.; R. A., 1 pta.; J. E., 1 pta.; R. G., 0'50 pts.; A. O., 0'50 pts.; P., 0'50 pts.; F., 0'50 pts.; G., 0'25 pts.; M., 0'50 pts.; C., 0'50 pts.; R. P., 1 pta.; A. V., 1 pta.; F., 2 pts.; Ll., 0'50 pts.; P., 0'50 R., 0'50 pts.; G., 0'50 pts.; R., 1 pta.; C. G., 2 pts.; A. F., 0'50 pts.; M., 0'50 pts.; R. E., 4 pts.; S. F., 2 pts.; J. F., 1 pta.; C., 1 pta.; J. A., 1'50 pts.; J. S., 1 pta.; J. M., 1 pta.; J. Ll., 0'50 pts.; J. C., 1 pta.; A. C., 0'50 pts.; Total 273'35.

Als companys que expontaniament ens ajuden amb llur col·laboració, hem de pregar-los vulguin fer-se càrrec de la limitació de l'espai disponible i no oblidar mai les restriccions imposades per les actuals circumstàncies. Interessa que per a facilitar la nostra tasca procurin:

1.er Parlar d'allò que es pugui parlar.

2.on Tractar especialment qüestions sindicals i de propaganda de les doctrines socialistes.

3.er Exposar els temes amb la major claretat i concissió possibles, i

4.t Escriure en quartel·les per una sola cara i deixant els interlineats ben amples a fi que podem fer-hi al damunt les eventuals correccions ortogràfiques.

Molt interessant

L'administració de JUSTICIA SOCIAL, comprenent les dificultats que troben alguns dels nostres abonats per a renovar llurs suscripcions, ha acordat girar lletres de canvi per l'import d'una anyada, 8 pessetes:

A tots els que deguin més d'un semestre.

A tots els que, subscrits per anyades, no han renovat encara la seva subscripció.

Exceptuarem d'aquesta mesura als abonats d'alguns pobles de les comarques gironines els rebuts dels quals cuidarà de passar a domicili un company de Girona.

Als abonats residents a l'estranger, no essent factible incloure'ls en els lliuraments, els preguem es posin al corrent amb tota urgència.

D'aquesta manera, a la vegada que facilitarem als nostres abonats el poder satisfer puntualment les seves suscripcions, aconseguirem, àdhuc a costa de majors despeses, tindre al corrent l'administració, única forma de poder cumplir els nostres compromisos i portar endavant la publicació del nostre volgut setmanari, car *el retard en els pagaments posa en perill la seva vida en els moments que aquesta està perfectament assegurada.*

No dubtem pas que els nostres lliuraments seràn ben acollits per tots els amics de JUSTICIA SOCIAL.

Cal advertir, per últim, a tots els suscriptors i paqueters de fòra de Barcelona, facin les seves remeses directament a l'administració de Reus, carrer Llovera, 13.

Per a ajudar a JUSTICIA SOCIAL

33.ª llista de quantitats rebudes

Agramunt. — J. M.ª V. — 22 ptes.
Habana. — J. G. — 3 ptes.

Comitè Internacional de Treballadores

Corresponent a una proposició de la Conferencia Internacional de Treballadores que va celebrar-se a Viena els primers dies de juny de l'any passat coincidint amb el Congrés de la Federació Sindical Internacional, s'ha decidit crear un Comitè Internacional de Treballadores el qual actuarà amb l'ajuda i baix la direcció de la Federació Sindical Internacional. Aquest organisme ha demanat a les centrals nacionals afiliades de Bélgica, Dinamarca, Alemanya, França i Gran Bretanya que cada una designi una representant, la qual formarà part del Comitè fins a la propera Conferencia internacional de Treballadores.

En conseqüencia aquest Comitè ha quedat constituit amb les companyes H. Burniaux (Bélgica), Jeanne Chevenard (França), Henriete Crone (Dinamarca), Gertrud Hanna, (Alemanya) i M. Quaile (Gran Bretanya).

Els treballs als quals es dedicarà aquest Comitè, són:

1) Desvetllar l'atenció pels interessos especials de les treballadores dintre el plan d'acció del moviment sindical general.

2) Indicar la manera més eficàç de fer propaganda entre les dones i contribuir al seu desvetllament.

3) Ajudar amb els seus consells i indicacions a la F. S. I. en tots els problemes relatius a la llegislació social que tinguin relació amb les treballadores.

4) Ajudar en la confecció d'estadístiques i altre informació relativa als problemes que afecten al treball i la vida de les dones.

La Secretaria del Comité es la mateixa de la Federació Sindical Internacional, Tesselslhadestraat, 31, Amsterdam, Holanda.

SETMANARI SOCIALISTA
Justicia Social
2.ª època
CIÈNCIES - LITERATURA - ARTS
REDACCIÓ:
Carrer de Guardia, 14, pral. - BARCELONA
ADMINISTRACIÓ:
Marcial Radía, Llovera, 13. - REUS

REDACTORS i COL·LABORADORS:
Gabriel Alomar - Serra i Moret Josep Comaposada - Alfons Maseras - Dr. Aguadé Miró - Cristòfor de Domènec - J. Carner Ribalta - J. Llorens i Artigas Dr. Emili Mira - Vicens Vilarassau Dr. Joaquim Xirau - Francesc X. Casals - "Apa" - Rossend Llates Dr. Muntanyà - Francesc Viladomat - Sara Llorens - Manuel Galés "Galdric" - Marius Vidal - Ferrán Cuito - B. Farré - Josep Ricart i Sala - Manuel Escorza - Josep M.ª Pou i Sabater - J. Recasens i Mercadé - Rafael Campalans - Francesc Gandia - Dr. Josep Amorós Emili Saleta - "Shum" - F. Cañadas - Josep M.ª de Sucre - J. Roure i Torrent - Manuel Alcàntara i Gusart - Dr. Cosme Rofes - Ignasi Iglesias - Roc Guinart - Puig Pujades - Joan Fronjosà - Balagué Baró - R. Ràfols Camí - Jaume Cardús - J. Duràn i Guardia - Joan Forment. - Dr. J. Estadella Arnó

REDACTORS-CORRESPONSALS
Albert Schneeberger - Rafael Ramis, *França*
Joan Comorera.—*Argentina*
Carlota Goteres.—*Xile*
René Lyr.—*Bèlgica*
Roberto Marvasi.—*Itàlia*
Dr. Andrés Ovejero.—*Madrid*

PREUS D'ABONAMENT:
Catalunya i Provincies:
Trimestre, 2'50 ptes. - Mig any, 4'50 ptes. Un any, 8 ptes.
Estranger:
Mig any, 5'75 ptes.
Un any, 10'50 ptes.

JUSTICIA SOCIAL *és l'únic periòdic socialista que es publica a Catalunya. Teniu el deure d'ajudar-lo.*
SUSCRIVIU-VOS-HI
personalment a la redacció o a l'administració, o bé trametent l'import de l'abonament a l'administrador, amb segells de correu, gir postal, etc.

L'emancipació dels obrers de Catalunya ha d'ésser obra dels mateixos obrers d'aqui.

Correspondència administrativa

Tordera. —J. S. — Per error aparegué, en la correspondència anterior, que pagava fins al Juliol de 1926. Havia de dir Juny de 1925.

Can Batista (Lavern). —J. P. — Rebudes 8 ptes. suscripció Juliol 1925.

Montroig. — J. F.— Idem 4'50 ptes. suscripció Abril 1925.

Mataró. — J. E. — Idem 8 ptes. suscripció Octubre 1924.

Agramunt. — J. M.ª V. — Idem 30 ptes., 8 ptes. suscripció Octubre 1924 i el restant donatiu. Li he tramès números que li manquen.

Mataró.—A. S. — Idem 8 ptes. suscripció Desembre 1925.

Mataró. — J. C. —Idem 8 ptes. suscripció Desembre 1925.

Barcelona. — A. L. — Idem 8 ptes. suscripció Desembre 1925.

Habana. — J. G. — Idem 2 dollars (13'50 ptes. al canvi del dia) 8 ptes. suscripció Desembre 1925 i el restant donatiu.

Barcelona. — F. M. — Idem 2'50 pts. suscripció Abril 1925.

Montbuy (Igualada). — J. F. — Idem 2'50 ptes. suscripció Abril 1925.

Imp. Barcelonina. - Reus.